

УДК 81:821.16:1

МОЎНЫ ЭКСПЕРЫМЕНТ У БЕЛАРУСКАЙ ФІЛАСОФСКАЙ ПАЭЗІІ

А. С. ПАНФІЛАВА^{1*}

^{1*}Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі,
вул. Сурганава, 1, корп. 2, 220072, г. Мінск, Беларусь

Аналізуецца лінгвістычная скіраванасць філасофскай лірыкі на прыкладзе творчасці сучасных беларускіх паэтаў А. Разанава, М. Баярына, І. Кулікова. Апісаны гістарычныя перадумовы фарміравання лінгвацэнтрызму ў філасофскай паэзіі. Вылучаны асаблівасці ў арганізацыі лексічнай структуры твораў, выяўлена спецыфіка аўтарскай словатворчасці. Адзначана, што суб'ектыўная арганізацыя паэтычнага твора вызначае індывідуалізацыю яго мовы і абумоўліваецца імкненнем пісьменніка да стварэння самабытнай мовы. Сцвярджаецца, што мастацкая літаратура, як і філасофія, спараджае падзейнасць думкі, але, у адрозненне ад апошняй, не карыстаецца наборам аргументаў, якія можна пераняць у філосафаў, а зыходзіць з падзейнасці самой мовы: так сціраюцца межы паміж уласна філасофскім і мастацкім творамі. Зроблена выснова пра тое, што ў філасофскай паэзіі названых аўтараў сама мова з'яўляецца тэмай паэтычных разваг і эксперыментаў, у якіх знаходзяць сваю рэалізацыю лінгвістычныя канцэпцыі сімвалістаў і структуралістаў.

Ключавыя словы: філасофская паэзія; словатворчасць; лінгвацэнтрызм; футурызм; метафізічны; заумь; кампазіты; лінгвапаэтычны.

ЯЗЫКОВОЙ ЭКСПЕРИМЕНТ В БЕЛОРУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ПОЭЗИИ

А. С. ПАНФИЛОВА¹⁾

¹⁾Центр исследований белорусской культуры, языка и литературы
НАН Беларуси, ул. Сурганова, 1, корп. 2, 220072, г. Минск, Беларусь

Анализируется лингвистическая направленность философской лирики на примере творчества современных белорусских поэтов А. Рязанова, М. Боярына, И. Куликова. Описаны исторические предпосылки формирования лингвоцентризма в философской поэзии. Выделены особенности в организации лексической структуры произведений, выявлена специфика авторского словотворчества. Отмечено, что субъективная организация поэтического произведения определяет индивидуализацию его языка и обусловлена стремлением писателя создать самобытный язык. Утверждается, что художественная литература, как и философия, порождает событийность мысли, но, в отличие от последней, не пользуется набором аргументов, которые можно перенять у философов, а исходит из событийности самого языка: так стираются границы между собственно философским и художественным произведениями. Сделан вывод о том, что в философской поэзии названных авторов сам язык является темой поэтических рассуждений и экспериментов, в которых находят свою реализацию лингвистические концепции символистов и структуралистов.

Ключевые слова: философская поэзия; словотворчество; лингвоцентризм; футуризм; метафизический; заумь; композиты; лингвопоэтический.

Образец цитирования:

Панфілава А. С. Моўны эксперымент у беларускай філасофскай паэзіі // Часоп. Беларус. дзярж. ун-та. Філалогія. 2017. № 3. С. 37–41.

For citation:

Panfilava A. S. Language experiment in Belarusian philosophical poetry. *J. Belarus. State Univ. Philol.* 2017. No. 3. P. 37–41 (in Belarus.).

Автор:

Анастасія Сергеевна Панфілава – аспірантка отдела изданий и текстологии. Научный руководитель – кандидат филологических наук Е. А. Василевич.

Author:

Anastasiya S. Panfilava, postgraduate student at the department of publications and textology.
anaspanf@gmail.com

LANGUAGE EXPERIMENT IN BELARUSIAN PHILOSOPHICAL POETRY

A. S. PANFILAVA^a

^a*Belarusian Culture, Language and Literature Research Centre,
National Academy of Sciences of Belarus, 1 Surhanava Street, 2 building, Minsk 220072, Belarus*

The article is devoted to analysis of phenomenon of linguistic focus philosophical lyrics on the example of the creativity modern Belarusian poets, A. Ryazanov, M. Boyarin, I. Kulikov. Describes the historical background of the formation of lingvocentrism in philosophical poetry. The features in the organization of the lexical structure of the works are characterized by the peculiarities of the author's word creation. Reveals that the subjective organization of poetry defines the individualization of the language of art works, which makes the desire of the writer to create a separate language. Literature, like philosophy, generates an eventuality of thought, but unlike the latter, it does not use a set of arguments that you can learn from philosophers, and proceeds from the eventuality of the language itself. So the boundaries are blurred between the actual philosophical work, and a work of fiction in the classical sense. In the philosophical poetry of the authors the language itself is the theme of poetic arguments and experiments, which are implemented linguistic concepts of the symbolists, structuralists.

Key words: philosophical poetry; occasionalism; lingvocentrism; futurism; metaphysical; nonsense; composites; linguopoetics.

Паэзія:
Спроба ацаліць мову.
Вызваліць мову – ад чалавека.
Даць мове шанец.

I. Бабкоў

Мова як сродак арганізацыі мыслення забяспечвае развіццё і функцыянаванне разнастайных кампанентаў культуры і з'яўляецца спосабам захавання і перадачы ведаў, перш за ўсё мастацкіх і філасофскіх. Адзін з чыннікаў фарміравання літаратурнай мовы як вышэйшай формы мовы нацыянальнай – мастацкая літаратура. Доўгі час нацыянальная філасофія і этыка існавалі толькі ў форме мастацкіх твораў, што асабліва ярка праявілася ў другой палове XX ст., калі літаратура вырашала сацыялагічныя, ідэалагічныя задачы, была правадніком палітычных ідэй, чым абумоўлены літаратурацэнтрызм беларускай культуры. Аднак у канцы XX ст. у ёй адбыўся лінгвістычны паварот. Цікава, да ўнікальнага суб'ектыўнага свету ў процівагу канверсному стандартызаванаму сацыялагізму была выклікана жаданнем захаваць модус мастацкасці, вызваленнем індывідуальнага ад дыктату калектыўнага. Суб'ектыўная арганізацыя паэтычнага твора абумоўлівае індывідуалізацыю мовы мастацкага выказвання. Па назіранні М. Тычыны, «у паэтаў часта ўзнікае ідэя стварэння спецыяльнай “паэтычнай мовы”, “мовы багоў”, а таксама адчуванне рэзкага непрыняцця наяўнай паэтычнай мовы і паэтычнага слоўніка. Гэта жаданне стварыць асобную “мову паэзіі” звычайна ўзнікае ў маладых паэтаў, якія ў выніку ствараюць свае групы (футурысты, дадаісты, сюррэалісты, імажыністы, “маладнякоўцы”, “бум-бам-літаўцы”» [1, с. 285].

Цікавай падаецца класіфікацыя У. М. Конана, згодна з якой вылучаюцца тры перыяды працэсу моўна-літаратурнага развіцця: этнаграфічны, класічны і перыяд другога спрашчэння. У этнаграфічны перыяд суб'ектам моватворчасці з'яўляецца народ і ў значна меншай ступені прафесійныя пісьменнікі. У класічны перыяд адбываецца завяршэнне фарміравання нацыянальных літаратурных моў, павялічваецца роля мастацкай літаратуры ў працэсе моватворчасці. Перыяд другога спрашчэння характарызуецца дамінаваннем літаратурнай мовы ў справе фарміравання мовы, моватворчасць пераносіцца пераважна ў сферу паэзіі. Даследчык адзначае, што «ў спрыяльных сацыяльна-палітычных умовах другаснае спрашчэнне пераадольваецца свядомым рухам грамадства да адраджэння традыцыйных духоўных каштоўнасцей» [2, с. 359]. Кожная хваля беларускага нацыянальнага адраджэння характарызуецца перш за ўсё ўздымам мастацкай творчасці і асаблівай увагай да нацыянальнай мовы. Першая хваля ахоплівае XIX ст., яна адметная творчасцю таварыства філаматаў, удзельнікі якога асабліваю ўвагу надавалі фальклорнай творчасці, дзякуючы чаму мова паэзіі насычалася міфалагічнай вобразнасцю і народнай словатворчасцю. Другая хваля нацыянальнага адраджэння прыпадае на першыя 30 гадоў XX ст.: перыяд літаратурнай дзейнасці суполак «Узвышша» і «Маладняк» характарызуецца актыўнай

аўтарскай словатворчасцю («бурапенная» плынь 1923–1925 гг., творчасць У. Дубоўкі, Я. Пушчы і інш.). Трэцяя хваля прыпала на канец XX – пачатак XXI ст.: гэта час эксперыментальнага «бум-бам-літаўцаў», новай паэтычнай мовы А. Разанава, Р. Барадуліна, І. Кулікова, М. Баярына.

Прыярытэт мовазнаўчых ведаў у вершах сучасных аўтараў абумоўлівае своеасаблівую лінгвацэнтральную скіраванасць іх паэтычных сістэм. Паэзія дазваляе ў межах нацыянальнай мовы ствараць новую мову, адрозную ад штодзённай, «практычнай», што дасягаецца праз словатворчасць. Мову верша як асобную ў семантычным, а не толькі ў стылістычным ці функцыянальным плане мову ўпершыню даследаваў Ю. М. Тынянаў («Проблема стихотворного языка», 1924). Даследчык разглядаў вершаванае слова як «дэфармаванае» ў параўнанні з праявічным і «цеснатой вершаванага радка», рытмам, дынамізмам цэлага, інтэнсіўнасцю ўнутраных сувязей. Семантычная дэфармацыя слова адбываецца праз семантызацыю фанетыкі, граматыкі ці сінтаксісу і інш.

Лінгвапаэтычная канцэпцыя сімвалістаў была створана на аснове тэарэтычных прац А. Пацябні, а менавіта яго вучэння аб «унутранай форме» слова і сімвалізме мовы. Тэорыя заключаецца ва ўсталяванні ўзаемасувязі трох элементаў слова – знешняй формы, гуку, зместу (унутранай формы, якая раскрывае семантычную ўскладненасць). Паэтычнасць мовы выяўлялася ў яе сімвалізме, страта ўнутранай формы прыраўноўвалася да праявізацыі.

У пачатку XX ст. футурыстычныя пошукі расійскіх паэтаў аформіліся ў стварэнне асаблівай паэтычнай мовы, «заумі» як аднаго са сродкаў пабудовы новай мадэлі свету. Словатворчасць пашырае поле вобразнай асацыятыўнасці. Так, В. А. Седакова адзначае: «Самой магчымасці стварыць гэта садзейнічаў досвед найноўшай паэзіі мадэрну і авангарду, еўрапейскага і рускага, у якім паняццёвы і прадметны кампаненты семантыкі (тое, што складае звычайны змест слова) так рэзка сыходзілі ў цень, як ніколі раней. Дастаткова згадаць “самавітае слова” рускіх футурыстаў ці “змешчанае слова” поэтыя Стэфана Малармэ»¹ [3, с. 169]. Заснавальнік футурыстычнай словатворчасці ў рускай паэзіі – В. Хлебнік – зыходзіў з думкі пра тое, што наяўная мова ўжо няздольная быць сродкам адэкватнага адлюстравання свету; мову трэба абнавіць праз рэарганізацыю фанем, каб такім чынам стварыць новыя словы, якія б выражалі новыя сэнсы. Традыцыі такой словатворчасці працягвалі Д. Хармс і А. Увядзенскі, што ўваходзілі ў «Орден заумников», які ўзначальваў А. Туфанаў – аўтар кнігі «К заумі». Паэт, мастак і рэжысёр І. Цярэнцьеў стварыў у 1923 г. фаналагічную лабараторыю ў Інстытуце мастацкай культуры, якую наведваў А. Увядзенскі.

Сугучнай футурыстычным моўным эксперыментам з’яўляецца творчасць А. Разанава. Сам паэт называе сваю дзейнасць «сферай гукасэнсу», што вырастае з «гульні на гуках». Аўтар называе свой падыход да паэтычнага слова новым станам мыслення, праз які праяўляецца «пачуццё, якое думае, разумее». Паэтыка мадэрнізму арыентавана на актыўнае супрацоўніцтва з чытачом, таму для інтэрпрэтацыі мастацкага тэксту рэцэпіенту трэба дэкадзіраваць фанетычны ўзровень твора. Ключом да расшыфроўкі філасофскага зместу з’яўляецца фанемна-гукавая арганізацыя твора. Даследчыца Т. А. Аляшкевіч у манатграфіі «Фонасемантыка паэтычнага твора Алеся Разанава» адзначала: «Шматфункцыянальная прырода гука (эўфанічная, сімвалічная, эфатычная (лагічнае вылучэнне слова), форматворчая (з гукаў, іх камбінацый, паўтараў узнікаюць творы новай жанравай мадыфікацыі – разанаўскія квантэмы і вершаказы) рэалізуецца праз наступныя прыёмы: паранімічная атракцыя, анаграматычны паўтор, лейтматыў, “унутрылексічнае гукаперайманне”. Самым кумулятыўным выступае жанр вершаказа» [4, с. 151].

У жанры вершаказа працягваецца сусветная літаратурная традыцыя «паэзіі рэчыўнасці» (*Dinggedicht*), якая грунтуецца на спасціжэнні ўнутранай сутнасці рэчаў, што набываюць экзистэнцыйны сэнс: праз іх аўтар тлумачыць логіку быцця.

Лінгвацэнтрызм выступае дамінантай мастацкай творчасці і вядучым пачаткам у арганізацыі лексічнай структуры паэтычных тэкстаў паэтаў М. Баярына і І. Кулікова.

Міхась Баярын – беларускі паэт, філосаф, спецыяліст у лінгвістыцы старажытнай Індыі. Нарадзіўся ў 1978 г. у Мінску, скончыў БДУ (аддзяленне класічнай філалогіі), аспірантуру інстытута філасофіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Пераклаў на беларускую мову некалькі старажытнаіндыйскіх тэкстаў («Бхагавадгіты» і інш.). З’яўляецца аўтарам паэтычнага зборніка «Шалёны вертаградар» (1998), «Самабыццё» (2014), заснавальнік інтэлектуальнага часопіса «Nihil», разам з В. Акудовічам стварыў інтэрнэт-сайт беларускіх нігілістаў, мэта якога – «адкрыць Беларусь у яе адсутнасці».

Даследаванне творчасці М. Баярына на гэты момант прадстаўлена ў беларускім літаратуразнаўстве некалькімі артыкуламі. У працы А. І. Бажок «Інтэлектуалізм Міхася Баярына» [5] звяртаецца ўвага на сэнсавую ўскладненасць вершаў, вызначаюцца некаторыя матывы лірыкі паэта. У артыкуле Н. М. Пазняк «Урбаністычная прастора ў лірыцы М. Баярына» [6] аналізуецца прычыны звароту аўтара да ўрбаністычнай вобразнасці і агульная танальнасць вершаў.

¹ Тут і далей пераклад наш. – А. П.

Паэт М. Баярын – прадстаўнік метафізічнай традыцыі аповеду. Яго вершы вылучаюцца складанасцю сэнсавага напавення, асацыятыўнай вобразнасцю, шырокім выкарыстаннем міфалагем. Пад метафізічнай паэзіяй разумеюць «перш за ўсё тую частку філасофскай паэзіі, якая выходзіць за межы фізічнага пазнання свету і звязана з пошукамі існага, адкрыццём нематэрыяльных крыніц Быцця, падругое, паэзію, якая часткова вызнае духоўныя прынцыпы той ці іншай рэлігіі і, па-трэцяе, зыходзячы з таго, што вызначальнай рысай мовы першых метафізікаў выступаў сінтэз – імкненне да ўстанаўлення сувязей паміж зямным і нябесным, матэрыяльным і ідэальным, названая з’ява ўяўляе сабой паэзію, якая дазваляе яднанне і ўзаемаўзбагачэнне слова паэтычнага і навуковага, штодзённага і высокага» [7, с. 56].

У самой назве зборніка вершаў «Шалёны вертаградар» утрымліваецца алюзія на рускамоўны зборнік духоўнай паэзіі Сімяона Полацкага «Вертоград многоцветный» (другая палова XVIII ст.). Як руплівы садоўнік, М. Баярын узрошчвае з кветак самоты свой метафізічны свет, з забытанай, як сны, прасторай, напоўненай зданямі. Сімяон Полацкі побач з вершамі змяшчаў звесткі пра невядомых яму раней экзатычных жывёл ці незвычайныя з’явы прыроды, што надавала яго кнізе характар музейнасці. У зборніку М. Баярына сабрана экзатычная беларуская лексіка са слоўнікаў В. Ластоўскага, а таксама М. Байкова і С. Некрашэвіча, што крыху абцяжарвае ўспрыняцце вершаў: *ачавістыя віжы, канцавосыя калянасці, пазор, зеркі, скелза, жагляр* [8]. Трэба адзначыць, што М. Баярын і І. Кулікоў – стваральнікі ўтапічнага праекта стварэння альтэрнатыўнай мовы – «свамовы». Дадзены праект стаіць на сутоку лінгвістыкі, паэзіі і тэасофіі, аб’яднаных у адно, – так, як яны існавалі ў пракаветнай традыцыі чалавецтва і як мы можам іх бачыць у старажытнай Індыі на прыкладзе Ведаў. Паэт М. Баярын тлумачыць, што свамова – гэта заканамерны адказ на выклік, які глабалізацыя кідае беларускай мове і культуры, мовацэнтрычнае бачанне будучыні свабоднай Беларусі, якое пры тым стане вяртаннем у пачатак, ва ўлонне самабытнасці (менавіта такі этымалагічны сэнс слова «свабода» – «сваё быццё»). Мова, з дапамогай якой не толькі ствараюць, спараджаюць новыя рэальнасці, але якая і сама ўтрымлівае пэўную рэальнасць, неаднаразова сакралізавалася: царкоўна-славянская мова ці латынь абвяшчаліся чыстымі мовамі, прыдатнымі для набажэнстваў, санскрыт выкарыстоўваўся як мова рэлігійнага культу і гуманітарных навук.

«Свамова» аб’яўляецца чыстай мовай, заснаванай на каранёвай сістэме словаўтварэння і прызначанай, паводле задумы М. Баярына і І. Кулікова, для выкарыстання ў набажэнствах, мастацкіх і філасофскіх тэкстах. Сярод пісьменнікаў, што пішуць на «свамове», М. Баярын называе А. Разанава, В. Сёмуху (яго пераклад Бібліі), І. Кулікова.

Ігар Кулікоў – паэт, лінгвіст, перакладчык. Нарадзіўся ў 1988 г. у Мінску, скончыў філалагічны факультэт БДУ. З’яўляецца аўтарам чатырох зборнікаў паэзіі: «Паварот да мора» (2011), «Свамова» (2013), «Сівер-гара» (2015), «Валадар загадак» (2017). У кнізе «Свамова» знайшлі ўвасабленне ідэі ведычнай культуры Стражытнай Індыі – ідэі самабыцця, самаўзнікнення, самастойнасці, самабытнасці.

Праблема суадносін формы слова і яго значэння закраналася ў старажытнаўрэйскім вучэнні кабала, у індыйскіх тэкстах Упанішад, у рунах вікінгаў. Аднак самая першая спроба тлумачэння сувязі гуку і сэнсу ў гісторыі мовазнаўства змяшчаецца ў індыйскіх Ведах, згодна з якімі сутнаснасць рэчы заключана ў гуках слова. Санскрыцкая тэорыя паэзіі ў сваёй аснове з’яўляецца лінгвістычнай. Так, у санскрыцкай паэтыцы Бхамахі (V–VII стст.) пададзена класічнае азначэнне паэзіі, якое легла ў аснову далейшых тэорый: паэзія – гэта слова і сэнс, з’яднаныя разам. Ключавым момантам паэтыкі з’яўляецца выхад за межы звычайнага праз выкарыстанне гіпербалічных фігур [9].

Паэтыка твораў І. Кулікова адметная ўвасабленнем санскрыцкай тэорыі паэзіі і выкарыстаннем элементаў граматыкі санскрыту пры словаўтварэнні. Санскрыцкая граматыка скіравана ад сэнсу да формы. Паэт І. Кулікоў складае спіс аддзяслоўных каранёў, якія, на яго думку, выяўляюць найбольш пэўны змест рэчы, і дадае да іх суфіксы з канкрэтным значэннем. Аўтар прытрымліваецца пурыстычных пазіцый і, наслідуячы традыцыі В. Ластоўскага, стварае свой слоўнік («слоўе») чыстых слоў, якія «перакладаюць» агульнаўжывальныя словы (у тэрміналогіі І. Кулікова – запазычанні, што разбураюць стройную сістэму мовы). Так, замест назоўніка *перамога* аўтар прапаноўвае наватвор *адоля* (ад дзеяслова *адолець*), замест лексемы *вада* – *брына* (ад *набрыняць*), замест слова *верш* – *таймо* (ад *таява – паэзія*) [10, с. 78].

Адным з самых прадуктыўных спосабаў сучаснага беларускага словаўтварэння з’яўляецца кампазіцыя – аснова- і словаскладанне. Складаныя словы выкарыстоўваліся ад самага пачатку станаўлення пісьмовай гісторыі славянскіх моў, заўважана шырокае выкарыстанне кампазіцыі ў фальклорна-дыялектных запісах беларускай гаворкі. У 1920-я гг. назіралася тэндэнцыя інавацыйнага пошуку ў кампазіцыі сярод беларускіх пісьменнікаў: У. Дубоўка, М. Байкоў, К. Крапіва, К. Чорны, Х. Шынклер, Я. Лёсік узбагацілі мову аўтарскімі наватворамі. Гэту традыцыю працягвае І. Кулікоў. У сваёй творчасці для пашырэння паэтычнага слоўніка пісьменнік актыўна выкарыстоўвае кампазіцыі: *тагасвет, гэтамір, крутаверць, вонкашчасны, усюдысцягоўцы, бытапагарда, жыццявар, зацінлівамысныя, зьзяйналэзы* і інш. [10; 11].

З мэтай выхаду за межы звычайнага, пашырэння сэнсавай напоўненасці слоў І. Кулікоў у паэтычных творах актыўна выкарыстоўвае алагічныя канструкцыі: *бязь дзьвераў раздзьвернуты дом*¹, *бяз золку залочаны дзень*, *бязь сена накіданы стог* [10, с. 8], *іду на месцы, сабой абагнаны* [10, с. 8]; антытэтычныя канструкцыі: *шоргат мышы ў куце – ціхата ўнутры / за сьцяной хадня – нерухомы ты* [10, с. 12]. Для паэта мова – сфера сакральнага, «таёмнай мудрасці», увасабленне волі да свабоды праз словатворчасць.

Мастацкая літаратура, як і філасофія, спараджае падзейнасць думкі, але ў адрозненне ад апошняй не карыстаецца наборам аргументаў, якія можна пераняць у Платона, Канта, Гегеля і іншых філосафаў, а зыходзіць з падзейнасці самой мовы. Так сціраюцца межы паміж уласна філасофскім творам і творам мастацкай літаратуры ў класічным яго разуменні. У філасофскай паэзіі А. Разанава, М. Баярына, І. Кулікова сама мова з'яўляецца тэмай паэтычных разваг і эксперыментаў, у якіх знаходзяць сваю рэалізацыю лінгвапаэтычная канцэпцыя сімвалістаў, лінгвістычныя ідэі структуралістаў.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Тычына М. А. Філасофія літаратуры: беларускі варыянт. Мінск : Беларуская навука, 2014.
2. Беларуская мова : энцыклапедыя. Мінск : Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 1994.
3. Сёдакова О. А. Четыре тома. М. : Университет Д. Пожарского, 2010. Т. 3 : Poetica.
4. Аляшкевіч Т. А. Фонасемантыка паэтычнага твора Алеся Разанава. Мінск : Беларуская навука, 2014.
5. Бажок І. А. Інтэлектуалізм у паэзіі Міхася Баярына // Актуальныя праблемы філологіі : сб. науч. ст. Гомель, 2009. Вып. 2. С. 11–16.
6. Пазняк Н. М. Урбаністычная прастора ў лірыцы Міхася Баярына // Куляшоўскія чытанні : матэрыялы Міжнар. навук. канф. (Магілёў, 24 крас. 2009 г.) / рэдкал.: В. І. Рагаўцоў [і інш.]. Магілёў, 2009. С. 59–61.
7. Иконникова Е. А. Краткий словарь метафизической поэзии. Южно-Сахалинск : Издательство СахГУ, 2000.
8. Баярын М. Шалёны вертаградар. Мінск : БГАКЦ, 1998.
9. Гринцер П. А. Основные категории классической индийской поэтики. М. : Наука, 1987.
10. Кулікоў І. Свамова. Мінск : Медысонт, 2013.
11. Кулікоў І. Сівер-гара. Мінск : Медысонт, 2015.

References

1. Tychyna M. A. [Philosophy of literature: Belarusian variant]. Minsk : Belaruskaja navuka, 2014 (in Belarus.).
2. [Belarusian Language] : encyclopedia. Minsk : Belaruskaja jencyklapedyja imja Petrusja Browki, 1994 (in Belarus.).
3. Sedakova O. A. [Four volumes]. Moscow : Dmitrii Pozharskii university, 2010. Vol. 3 : Poetica (in Russ.).
4. Aliashkevich T. A. [Phonosemantic poetical works of Ales Ryazanov]. Minsk : Belaruskaja navuka, 2014 (in Belarus.).
5. Bazhok I. A. [Intellectualism in the Modern Belarusian Poetry]. *Aktual'nye problemy filologii* [Actual problems of philology] : collect. of sci. works. Gomel, 2009. Issue 2. P. 11–16 (in Belarus.).
6. Pazniak N. M. [Urban space in the lyrics of Mihail Bojaryn]. In: *Kuljashowskija chytanni* [The Kuljzhow's readings] : materials of the Int. sci. conf. (Mogilev, 24 April, 2009). Mogilev, 2009. P. 59–61 (in Belarus.).
7. Ikonnikova E. A. [Concise dictionary of metaphysical poetry]. Yuzhno-Sakhalinsk : Publiding house Sakhalin State University, 2000 (in Russ.).
8. Baiaryn M. [The Mad Vertagradar]. Minsk : BGAKTS, 1998 (in Belarus.).
9. Grintcer P. A. [The main categories of classical Indian poetics]. Moscow : Nauka, 1987 (in Russ.).
10. Kulikow I. Svamova. Minsk : Medysont, 2013 (in Belarus.).
11. Kulikow I. Siver-gara [Siver-mountain]. Minsk : Medysont, 2015 (in Belarus.).

Артыкул паступіў у рэдкалегію 15.06.2017.
Received by editorial board 15.06.2017.

¹Прыклады прыводзяцца з захаваннем аўтарскай арфаграфіі. – А. П.